

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	1(9)
			Dnr: 1997/118	

Beslut om bildande av naturreservatet Stora och Lilla Bräcke i Åmåls kommun, Västra Götalands län

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
 Syfte
 Beslut och föreskrifter
 Beskrivning av naturreservatet
 Planeringsbakgrund
 Ärendets handläggning
 Skälen för beslutet
 Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
 Bilaga 2. Översiktskarta
 Bilaga 3. Skötselplan
 Bilaga 4. Skötselplankarta
 Bilaga 5. Sakägarförteckning
 Bilaga 6. Anvisning för åtgärd vid luftledning

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	2(9)
			Dnr: 1997/118	

Beslut om bildande

Med stöd av 7 kapitlet 4 § Miljöbalken (1998:808) beslutar kommunfullmäktige att förklara det område som innesluts av den heldragna linjen på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Namnet ska vara Naturreservatet Stora och Lilla Bräcke.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kapitlet 5, 6 och 30 § Miljöbalken att inrätta föreskrifter (se nedan) som skall gälla i reservatet.

Kommunfullmäktige fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt Miljöbalken.

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Stora och Lilla Bräcke
NVR ID	1022773
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Åmål
Ungefärlig mittpunkt:	6531530 359729 (SWEREF 99)
Fastigheter och ägare:	Enligt sakägarförteckning, bilaga 5
Nyttjanderättsinnehavare:	Enligt sakägarförteckning, bilaga 5
Areal (ha):	64 ha
Förvaltare:	Åmåls kommun
Naturgeografisk region:	Dalslands kuperade skogslandskap
Objektskategori:	Sö, skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori:	Ia, strikt naturreservat
Markslag:	Skogsmark 50,1 ha, impediment 12,3 ha, övrig mark 1,8 ha.
Skogsnaturtyper:	Lövskog, ädellövskog, blandskog, kalktallskog, kalkgranskog, sumplövskog
Strukturer:	Branter, raviner, kulturmarker, hållmark, död ved.
Artgrupper:	Kryptogamflora, kalkkrävande kärlväxter

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	3(9)
			Dnr: 1997/118	

Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara platsens biologiska kulturarv, biologiska mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets lövrika skogar, öppna hållmarker och äldre barrskog med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och i förekommande fall restaureras. Syftet är även att bevara och synliggöra områdets kulturmiljöer bestående av igenväxta betesmarker, ängar och åkerlyckor genom restaurering. Syftet ska tillgodoses genom att bevara en mångfald av trädslag, strukturer, åldersskikt och öppenhetsgrader samt genom restaurering med efterföljande hävd. Fokus ligger på att bevara och utveckla naturvärden kopplade till öppna hållmarker likväl som till ett varierat trädskikt. I de områden där hävd inte är möjlig kan maskinella åtgärder tillgodose syftet. Syftet med reservatet är även att långsiktigt säkerställa områdets upplevelsevärden för det rörliga friluftslivet.

Inom ramen för ovanstående är syftet att:

- bevara ett opåverkat skogslandskap, oexploaterade strandavsnitt och värdefulla landskapselement
- bevara de grova lövträd som utgör reservatets kärnvärden och skapa förutsättningar för ersättare till dessa att utvecklas
- bevara de artrika hållmarkerna som utgör livsmiljö för hällebräcka och andra hävdkrävande arter
- synliggöra kulturelement som visar på områdets markanvändningshistorik
- bevara och gynna vissa lövskogsmiljöer och lövrik blandskog som utgör livsmiljö för vitryggig hackspett och många av dess följdarter
- utveckla tät barr- och blandskog till öppnare lövrika miljöer med mycket död ved
- bevara befintliga värdekärnor som t ex nyckelbiotoper inom området
- friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet och besökaren ska kunna se och uppleva områdets karaktär och naturtyper

Syftet skall uppnås genom att:

- hela området skyddas mot produktionsinriktade avverkningar
- friställa de grova lövträd som utgör reservatets kärnvärden
- säkerställa skötsel av området som är hållbar ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv
- igenväxning av artrika hållmarker och kulturmiljöer förhindras genom långsiktig skötsel i form av hävd och därmed vidhållen solbelysning
- äldre lövskog, lövrik blandskog och äldre barrskog som är naturligt orörda i t.ex branter och dråg lämnas till för utveckling.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	4(9)
			Dnr: 1997/118	

- naturvårdsinriktade åtgärder genomförs i ungskog och planterad granskog för att gynna solkrävande arter samt för att öka andelen lövträd och skapa lövrika miljöer med gott om död ved
- exploatering av stränder och andra värdefulla miljöer förhindras
- tillgängligheten för allmänheten ökas genom säkerställande av P-plats

Beslut om föreskrifter

Kommunfullmäktige beslutar att följande föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

- A. 1. Uppföra byggnad eller anläggning
- A. 2. Anlägga väg
- A. 3. Anlägga luft eller markledning, stängsel eller inhägnad
- A. 4. Anordna upplag, utföra fyllning eller tippning
- A. 5. Borra, gräva, schakta, dika eller dämna
- A. 6. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd
- A. 7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle
- A. 8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel
- A. 9. Bedriva täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord, torv, mineraler, metaller eller andra material, kommersiellt eller för husbehov

Föreskrifter A gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel
- Vid underhåll av befintliga vägar i naturreservatet
- Vid reparation, underhåll, och trädsäkring av befintliga luftledningar under förutsättning att de anvisningar som anges i bilaga 6 följs

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att förvaltaren:

- B. 1. Märker ut naturreservatet i terrängen
- B. 2. Utför underhåll av parkeringsplats och vandringsstigar samt sätter upp informationstavlor
- B. 3. Genomför undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	5(9)
			Dnr: 1997/118	

B. 4. Genomför gallringar eller utför andra åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom reservatet:

- C. 1. Framföra motordrivet fordon i terrängen annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande
- C. 2. Tälta i mer än ett dygn
- C. 3. Ställa upp husvagn eller husbil
- C. 4. Samla, plocka eller gräva upp kärlväxter, mossor, lavar eller svampar. Bär och matsvamp får dock plockas för privat bruk
- C. 5. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller omkullfallna träd och buskar
- C. 6. Inplantera främmande växt- eller djurart

Föreskrifter enligt C gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel
- När förvaltaren eller den förvaltaren utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte
- Vid reparation, underhåll, och trädsäkring av befintliga luftledningar under förutsättning att de anvisningar som anges i bilaga 6 följs

Beskrivning av naturreservatet

Naturreservatet är 64 hektar stort och är beläget nordöst om Furusjön cirka två kilometer norr om samhället Ånimskog. Området ligger i den geologiskt intressanta Dalformationen och karakteriseras av ett kuperat skogslandskap. Både topografiskt och geologiskt är området mycket varierat. De kalkrika lerskifferjordarna ger förutsättningar för skog med mycket lövträd samt inslag av ädellövsträd som ask och ek. Asp är det dominerande lövträdet i området och andra vanligt förekommande trädslag är hassel, björk, tall och gran. Klibbal och idegran förekommer också sparsamt. Äldre skogsbestånd upptar en liten areal men dessa innehar stora biologiska värden. Här finns flera sällsynta arter av kärlväxter, lavar, mossor och fåglar, exempelvis mussellav och nötkråka. Reservatet ligger inom en så kallad värdestrakt enligt åtgärdsprogrammet för vitryggig hackspett. Flera områden finns som utpekats såsom nyckelbiotoper av Skogsstyrelsen och en grov ek är skyddad som naturminne sedan 1964.

Inom reservatet förekommer kalkpåverkade branter och bergssluttningar beväxna med mycket lövträd och på vissa platser även kalkpåverkad granskog. Områdena är beskuggade och har hög luftfuktighet. Här trivs kryptogamfloran, med ett varierat bestånd av mossor och lavar, de

Postadress
Box 62
662 22 Åmål

Besöksadress
Kyrkogatan 2

Telefon
0532-170 00

E-post
bygg.miljo@amal.se

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	6(9)
			Dnr: 1997/118	

senare ofta rödlistade såsom blylav och liten blekspik. Även hållmark och bergsryggar förekommer i reservatet. Dessa är i stor utsträckning beväxna med äldre tallskogsbestånd. Här finns även mycket död, solbelyst ved och områdena är mycket betydelsefulla för vedlevande insekter. Den kalkrika berggrunden ger även förutsättningar för flertalet kalkkrävande kärlväxter, bland annat blåsippa, underviol och storrams. Enligt flora över Dalsland har även trollsmultron hittats i området. I reservatet har tidigare gjorts fynd av den sällsynta hällebräcken och ormbunksväxten rutlåsbräken.

På historiska kartor kan man se att området varit viktigt ur hushållningssynpunkt för gårdarna Stora och Lilla Bräcke. Här finns åkrar, ängar och betesmark av olika öppenhetsgrader. Det är inte förrän under 1900-talets andra hälft som området börjar växa igen och en del områden även planteras med syfte att producera skog. Därför är situationen med ett tätt trädskikt av igenväxningskaraktär förhållandevis nytt för områdets inägomarker. Gården Lilla Bräcke används nu som bas för den camping som drivs av föreningen Grane IK. Stora delar av området har påverkats av modernt skogsbruk med slutavverkningar av större ytor. Den mer svårtillgängliga marken som till exempel branterna har inte påverkats av skogsbruk och hyser därför ett varierande lövträdsbestånd med grova träddimensioner. Området hyser även bestånd av yngre planterad granskog varav vissa delar har avverkats till förmån för lövträd och markfloras utveckling.

Reservatsområdet är lättillgängligt då det ligger i nära anslutning till riksväg 45 och förhållandevis nära till Ånimskog samhälle och är i dag välbesökt av både turister och kommuninvånare. Uppskattade besöksmål är blåsippbacken vid riksväg 45 samt utkiksplatsen vid Grotteberget. Den angränsande campingen och badplatsen vid Furusjön är också populära platser, liksom fotbollsplanen och förekommande logdanser i en av gårdsbyggnaderna. En parkeringsplats vid gården Lilla Bräcke används av besökare till både badplatsen och reservatet. Från parkeringen utgår en välfrekventerad strövstig.

Förutom campingen och den kommunala badplatsen som ligger i anslutning till reservatet gränsar även fastigheten, Lilla Bräcke 3:5, till området. Fastigheten är bebyggd med ett bostadshus. En stig löper genom reservatet fram till fastigheten Stora Bräcke 2:3 som ligger utanför reservatets gräns. Reservatet korsas av en större kraftledning.

Planeringsbakgrund

Området ligger inom ett område av riksintresse för friluftslivet. Den del som ligger väster om riksväg 45 tillhör området "Dalslands sjö- och kanalsystem" medan området öster om riksväg 45 tillhör "Vänerns strand och skärgårdsområde".

Beslutet om naturreservat är förenligt med kommunens översiktsplan från 2013 där områdets naturvärden och planerna på naturreservat tas upp. I översiktsplanen har kommunen en vision om att främja en levande landsbygd och ett aktivt friluftsliv samt målsättningen att värdefull natur ska skyddas från olämplig exploatering.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	7(9)
			Dnr: 1997/118	

Ärendets beredning

Förslaget att inrätta naturreservatet gjordes av Åmålsbygdens Naturskyddsförening/ Naturvårdsrådet 1997. Kommunstyrelsen, bygg- och miljönämnden och Länsstyrelsen i Västra Götaland ställde sig positiva till förslaget. År 1999 togs beslut i kommunstyrelsen om att ett naturreservat skulle inrättas. Underlaget för reservatet har tagits fram i samarbete med Åmålsbygdens Naturskyddsförening. Avgränsning av det tänkta naturreservatet har gjorts av Lantmäteriet i samråd med Åmåls kommun. Värdering av området har gjorts av en av Naturvårdsverket upphandlad konsult.

Processen har dragit ut på tiden på grund av juridiska svårigheter, främst på grund av att Fastigheten Lilla Bräcke 3:2 inom det aktuella området varit så kallad donationsmark som förvaltats av kommunen under särskilda förutsättningar. Eftersom naturreservatet inte varit förenligt med föreskrifterna för stiftelsen som ägt marken behövde kommunen för att kunna inrätta reservatet köpa marken av stiftelsen. Kommunen har i egenskap av förvaltare för stiftelsen begärt så kallad permutation hos Kammarkollegiet för att möjliggöra en sådan försäljning. Denna process har varit tidskrävande då Kammarkollegiet först vid femte argumentationen givit kommunen ett positivt besked. I nuläget har förslag till beslut varit ute på remiss och därefter reviderats. Köpet av marken gick igenom i januari 2016 och nu kan därmed beslut tas om bildande av naturreservat.

Berörda och sakägare har i samband med att ärendet remitterats, att yttra sig över förslaget till beslut samt dess föreskrifter och skötselplan. Förslaget har även remitterats till länsstyrelsen, SGU och Skogsstyrelsen för myndighetssamråd. Remiss för kännedom och eventuellt yttrande har dessutom gått till grannfastigheter, berörda intresseföreningar och organisationer.

Trafikverket förutsätter att naturreservatets föreskrifter inte ska utgöra hinder för underhåll av vägar då gränsen för reservatet ska ligga utanför gräns för vägområde. I ursprungligt förslag till beslut följde reservatsgränsen fastighetsgränser och korsade därmed vägar. I och med justering (se bilaga 1) bedöms Trafikverkets önskemål vara tillgodosedda.

Vattenfall yrkar att få bibehålla starkströmledningen inklusive allt som hör till den inom området. De önskar även fritt tillträde till området, även med motorfordon, för att kunna utföra tillsyn, underhåll, ombyggnad och reparation. Föreliggande beslut har därför kompletterats med ett stycke angående eldistributörens rättigheter i bilaga 6. Här har också storleken på ianspråktagen skogsgata justerats. I övrigt bedöms ursprungligt förslag tillgodose de yrkanden som Vattenfall framfört i sitt yttrande. Naturreservatet innebär sålunda inget hinder för bibehållande av luftledningarna 130kV och 40kV eller underhåll av dessa så länge som anvisningarna i bilaga 6 efterlevs.

Skogsstyrelsen har lämnat synpunkt på andelen död ved och var död ved bör läggas och återkommande skapas i området. Miljöenheten har med anledning av denna synpunkt gjort vissa justeringar i föreliggande beslut med skötselplan.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	8(9)
			Dnr: 1997/118	

Länsstyrelsen ställer sig positiv till bildandet av naturreservatet. De framför dock synpunkter och kompletteringar bl a med avseende på vilka arter som noterats i reservatet. Miljöenheten har med anledning av dessa gjort justeringar i tabell 2, bilaga 3.

Dalslands Botaniska Förening och Åmålsbygdens Naturskyddsförening har i ett gemensamt yttrande lämnat synpunkter på främst skötselplanens delområden. Miljöenheten har med anledningen av dessa gjort vissa justeringar i skötselplanen, bilaga 3, med tillhörande karta, bilaga 4.

Skälen för kommunens beslut

Bevarandevärden

Åmåls kommun anser att det är av stor vikt att de höga naturvärden som finns inom naturreservatet Stora och lilla Bräcke bevaras till eftervärlden. Området består omväxlande av lövrika naturskogar belägna i topografiskt otillgängliga områden som branter och raviner och hållmarker beväxade med äldre barrskog. Båda biotoperna hyser en artrik flora och fauna bl a bestående av den i Dalsland sällsynta mussellaven. Naturreservatet har även förutsättningar för att kunna hysa sällsynta arter såsom hällebräcka och trollsmultron. Dessa arter är av nationell angelägenhet att bevara och fynd av dem har tidigare gjorts i området. Området är även bedömt som värdestraktområde för vitryggig hackspett. Delar av området ska i och med reservatsinrättandet lämnas utan omfattande åtgärder medan skötselåtgärder behövs i andra delar. Syftet med detta är att de höga naturvärdena och de artrika biotoperna ska bevaras och utvecklas i ett, ur naturvårdsperspektiv, positivt hänseende.

Området är lätt att besöka för det rörliga friluftslivet i och med dess strategiska läge invid en campingplats och en allmän badplats. Området genomkorsas av flera promenadstråk. Att ett naturreservat bildas skapar ett mervärde för campingen med kringverksamhet utanför reservatet genom att ytterligare en attraktion finns i området. Samtidigt kan campingen och badplatsen locka fler besökare till naturreservatet genom sin närhet och lättillgänglighet. Möjligheten att kombinera olika aktiviteter inom samma område kan dessutom göra platsen intressant för besökare med olika intressen. Då reservatsområdet inte bara är ett välbesökt och uppskattat naturområde utan också ett riksintresse för friluftslivet är det av stor betydelse att området fortsätter att erbjuda allmänheten upplevelse- och rekreationsvärden. Genom bildande av naturreservat kan allmänheten få information om områdets specifika bevarandevärden, vilket kan locka ännu fler besökare till platsen. Kombinationen av områdets höga naturvärden, dess goda tillgänglighet för allmänheten och att det är beläget inom ett riksintresse för friluftslivet gör platsen mycket lämplig för reservatsbildning.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen "Ett rikt växt- och djurliv", "Ett rikt odlingslandskap" och "Levande skogar".

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten	Dokumentnamn: Beslut	Datum: 2016-03-10	9(9)
			Dnr: 1997/118	

Intresseprövning

Kommunen bedömer att områdets naturvärden ges ett bra långsiktigt skydd genom bildandet av naturreservatet. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och bevarande- och utvecklingsvärden. De är främst avsedda att begränsa och förebygga skador på marken samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kapitlet 25 § Miljöbalken finner kommunen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med förordnandet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med de allmänna hushållningsbestämmelserna enligt 3 och 4 kapitlet Miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter m.m.

Om det finns särskilda skäl får kommunen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får kommunen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet enligt 7 kapitlet 7 § miljöbalken.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen
- Regler om strandskydd enligt 7 kapitlet miljöbalken (utvidgat strandskydd 200 m enligt beslut från 2014-12-01, diariennr. 511-94-86-2012)

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Åmåls kommun
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar från Naturvårdsverket
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av kommunen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska revideras vid behov

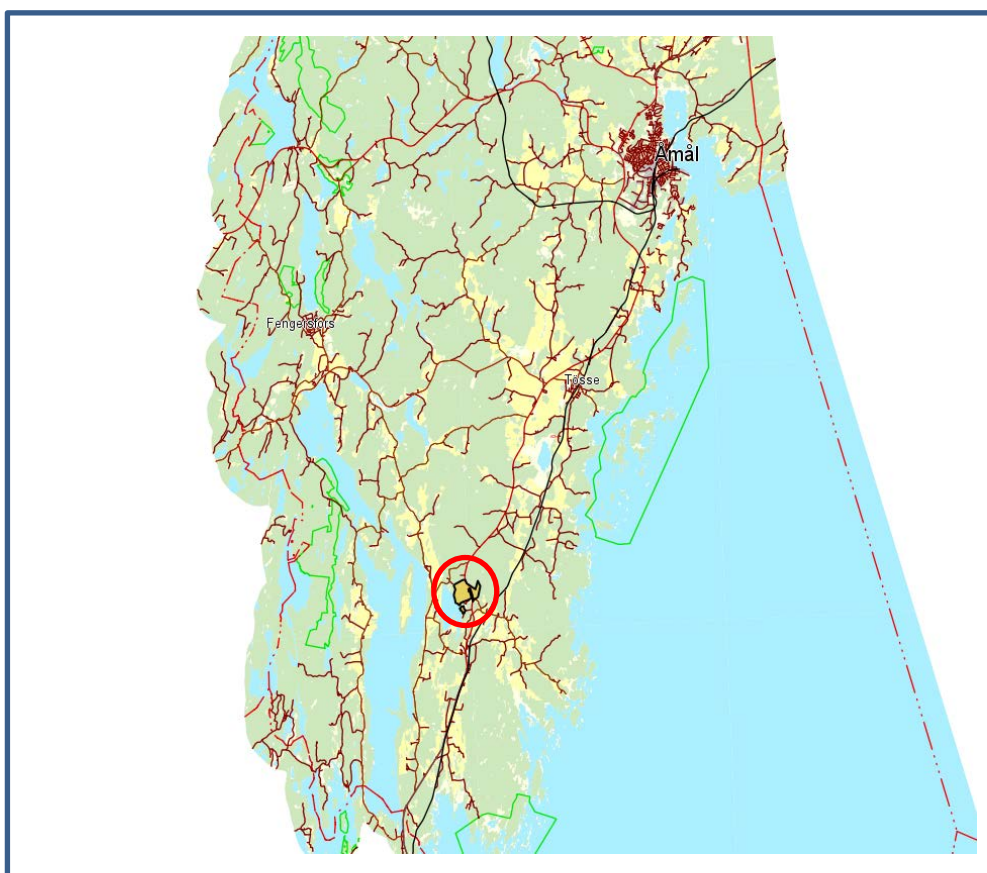
Beslutskarta

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten		Datum: 2016-03-10	Bilaga 2
			Dnr: 1997/118	

ÖVERSIKTSKARTA

Naturreseptatet Stora och Lilla Bräcke
Åmåls kommun

Postadress
Box 62
662 22 Åmål

Besöksadress
Kyrkogatan 2

Telefon
0532-170 00 vx

Org.nr.
212000-1587

E-post
bygg.miljo@amal.se

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 1 (24)
			Dnr: 1997/118	

Skötselplan för naturreservatet Stora och Lilla Bräcke i Åmåls kommun

Åmåls kommun 2016-03-10

Postadress
Box 62
662 22 Åmål

Besöksadress
Kyrkogatan 2

Telefon
0532-170 00

Org.nr.
212000-1587

E-post
bygg.miljo@amal.se

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 2 (24)
			Dnr: 1997/118	

Innehållsförteckning

Inledning

1. Syfte

2. Beskrivning av området

- 2.1 Uppgifter om naturreservatet
- 2.2 Allmän beskrivning av området
- 2.3 Historik och nuvarande markanvändning
- 2.4 Områdets bevarandevärden
 - 2.4.1 Biologiska bevarandevärden
 - 2.4.2 Geovetenskapliga värden
 - 2.4.3 Värden för friluftslivet
- 2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar

3. Skötsel och bevarandemål

- 3.1 Utgångspunkter vid indelning av skötselområden
- 3.2 Skötselområden med mål och åtgärder

4. Friluftsliv

5. Gränsmarkering

6. Uppföljning

- 6.1 Uppföljning av skötselåtgärder
- 6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd
- 6.3 Revidering av skötselplanen

7. Sammanfattning av planerad förvaltning

8. Referenser

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 3 (24)
			Dnr: 1997/118	

Skötselplan för naturreservatet Stora och Lilla Bräcke

Skötselplanens mål gäller utan tidsbegränsning. Skötselplanen kan revideras när helst förvaltaren så önskar. En översyn av skötselplanen bör göras vart tionde år för att bedöma behovet av eventuella revideringar.

Denna skötselplan har utarbetats av Miljöenheten inför inrättandet av Naturreservatet Stora och Lilla Bräcke.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 4 (24)
			Dnr: 1997/118	

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att bevara platsens biologiska kulturarv, biologiska mångfald och värdefulla naturmiljöer. Områdets lövrika skogar, öppna hållmarker och äldre barrskog med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och i förekommande fall restaureras. Syftet är även att bevara och utveckla områdets kulturmiljöer bestående av igenväxta betesmarker, ängar och åkerlyckor genom restaurering. Syftet ska tillgodoses genom att bevara en mångfald av trädslag, strukturer, åldersskikt och öppenhetsgrader samt genom restaurering med efterföljande hävd. Fokus ligger på att bevara och utveckla naturvärden kopplade till öppna hållmarker och ett varierat trädskikt. I de områden där traditionell hävd inte är möjligt kan maskinella åtgärder tillgodose syftet. Syftet med reservatet är även att långsiktigt säkerställa områdets upplevelsevärden för det rörliga friluftslivet.

Inom ramen för ovanstående är syftet att:

- bevara ett opåverkat skogslandskap, oexploaterade strandavsnitt och värdefulla landskapselement
- bevara grova lövträd som utgör reservatets kärnvärden och skapa förutsättningar för ersättare till dessa att utvecklas
- bevara de artrika hållmarkerna som utgör livsmiljö för hällebräcka och andra hävdkrävande arter
- bevara och synliggöra kulturelement som visar på områdets markanvändningshistorik
- bevara och gynna vissa lövskogsmiljöer och lövrik blandskog som utgör livsmiljö för vitryggig hackspett och många av dess följdarter
- utveckla tät barr- och blandskog till öppnare lövrika miljöer med mycket död ved
- bevara befintliga värdekärnor inklusive nyckelbiotoper inom området
- friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i naturreservatet och besökaren ska kunna uppleva och få information om områdets naturtyper och kulturmiljöer

Syftet skall uppnås genom att:

- hela området skyddas mot produktionsinriktade avverkningar
- friställa grova lövträd och ersättare till dessa, vilka utgör reservatets kärnvärden
- långsiktigt tillgodose en skötsel av området som är hållbar ur ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv
- igenväxning av artrika hållmarker och kulturmiljöer förhindras genom långsiktig skötsel i form av traditionell hävd och därmed vidhållen solbelysning och naturlig störning
- äldre lövskog, lövrik blandskog och äldre barrskog som är naturligt orörda i t.ex branter och dråg lämnas för fri utveckling

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 5 (24)
			Dnr: 1997/118	

- naturvårdsinriktade åtgärder genomförs i ungskog och planterad granskog för att gynna solkrävande arter samt för att öka andelen lövträd och skapa lövrika miljöer med gott om död ved
- exploatering av stränder och andra värdefulla miljöer förhindras
- tillgängligheten för allmänheten ökas genom säkerställande av P-plats

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Tabell 1

Namn:	Naturreservatet Stora och Lilla Bräcke
Beslutsdatum:	
Areal:	64ha
Ekonomiska kartan:	9C,6c, 9C, 7c
Lägesbeskrivning:	Två km. norr om Ånimskogs samhälle, nordöstra sidan av Furusjön
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Åmål
Socken:	Ånimskog
Förvaltare:	Åmåls kommun
RegDos nummer:	1022773
Naturgeografisk region:	Dalslands kuperade skogslandskap
Markslag:	Skogsmark ca50ha, impediment ca 12ha, övrig mark ca 2ha
Skogsnaturtyper:	ädellövskog, lövskog, blandskog, kalktallskog, kalkgranskog, hållmarkstallskog, lövsumpskog

2.2 Allmän beskrivning av området

Landskapet runt Furusjön är varierat med flack jordbruksmark längs sjöns västra sida. De östra sidorna av sjön utgörs av ett mer kuperat skogslandskap med branter med betydande inslag av lövskog och igenväxta kulturmarker. Området omfattas av Dalformationen som är en bergsformation i östra Dalsland.

Naturreservatet innefattar de branta sluttningarna vid sjöns nordöstra del och det kuperade skogslandskapet i nordost. En mindre del av reservatet ligger öster om riksväg 45. Reservatets södra delar avgränsas av en campingplats och en kommunal badplats. Söder om badplatsen fortsätter reservatet och utgörs där av ett mindre skogsområde. Naturreservatet avgränsas i väster av Furusjön.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 6 (24)
			Dnr: 1997/118	

Berggrunden inom reservatet ingår i den så kallade Dalformationens bergartserie. Formationen har stora inslag av bland annat lerskiffer. Den kalkrika lerskiffern skapar goda förutsättningar för en kalkgynnad flora och lövträdsrika skogsbestånd.

2.3 Historik och nuvarande markanvändning

På historiska kartor kan man se att området varit viktigt ur hushållningssynpunkt för gårdarna Stora och Lilla Bräcke. Här finns åkrar, ängar och betesmark av olika öppenhetsgrader. Det är inte förrän under 1900-talets andra hälft som området börjar växa igen med triviallövträd och en del områden även planteras med syfte att producera skog. Därför är situationen med ett tätt trädskikt av igenväxningskaraktär förhållandevis nytt för området.

Gården Lilla Bräcke används idag som bas för den mindre campingplats som drivs av föreningen Grane IK. Stora delar av området har i senare tid påverkats av det moderna skogsbruket med bland annat slutavverkningar av sammanhängande ytor. Ris har lämnats kvar vid avverkningarna. Mer svårtillgänglig mark som till exempel branter har inte påverkats av skogsbruk och hyser ett varierat lövskogsbestånd med grova träddimensioner.

Bestånd av yngre planterad granskog förekommer. Vissa delar av dessa har i naturvårdande syfte avverkats till förmån för lövträd och markfloras utveckling. Kring befintlig parkeringsplats och badplatsen har tidigare vissa landskapsvårdande gallringar och sikhuggningar utförts.

Området har fungerat som rekreatiomsområde för boende och besökande i trakten men då flera av stigarna i området håller på att växa igen finns här förutsättningar för att fler besökare ska kunna uppleva området efter restaureringsåtgärder.

2.4 Områdets bevarandevärden

Naturreseptatet ligger inom en del av för friluftslivet riksintressant område.

Området är bevarandevärt ur biologiskt kulturarvshänseende bland annat tack vare platsens kärlväxtflora vars sammansättning visar på markanvändningshistoriken för området.

Reservatet hyser en kalkkrävande kärlväxtflora där bland annat den rödlistade och störningskrävande örten hällebräcka tidigare återfunnits och där man hittar flera andra hävdgynnade kärlväxter. Här finns också en rik kryptogamflora med ett flertal rödlistade lavararter.

Då området ligger inom Dalformationen ingår det även i "Åtgärdsprogrammet för öppna kalkrika hållmarker i Dalsland".

Området omfattas också av "Åtgärdsprogrammet för kalktallskog" då här finns äldre talldominerade barrskogsbestånd.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 7 (24)
			Dnr: 1997/118	

Inom reservatet finns gott om lövträdsrika skogar med hög andel död ved i branter och raviner. De lövträdsrika miljöerna utgör goda häcknings- och födosöksmiljöer för fåglar, bland andra mindre hackspett och nötkråka. Reservatet ligger också i en så kallad värdetrakt för vitryggig hackspett och är en del av ett kluster med lokaler av stor betydelse för arter knutna till lövskogsmiljöer.

Reservatet innefattar flera områden som Skogsstyrelsen pekat ut som nyckelbiotoper.

2.4.1 Biologiska bevarandevärden

Naturreseptatet vilar i stor utsträckning på en rik berggrund av kalkhaltig lerskiffer. Vegetationen är starkt präglad av geologin som bland annat ger upphov till lövträdsrika skogsbestånd, ofta med inslag av ädellövträd som ek och ask. Reservatet inrymmer förutom kalkhaltig lerskiffer en varierad, mosaikartad geologi. Detta samt reservatets varierande topografi ger utrymme för en stor biotopvariation och förutsättningar för en artrik flora och fauna.

Kalkpåverkade branter och bergssluttningar förekommer på flera platser inom reservatet, bl.a. ned mot Furusjön. Dessa branter hyser framförallt lövskogsbstand med inslag av ädellövträd. Inom något område återfinns även kalkpåverkad granskog. Inslaget av död ved är stort i dessa områden. Områdena är beskuggade och håller en hög luftfuktighet. Artrikedomen inom dessa områden är stor och speciellt kryptogamfloran är väl utvecklad. Bland annat finns här blylav, *Degelia plumbea*, västlig njurlav, *Nephroma laevigatum*, mussellav, *Normandia pulchella*, liten blekspik, *Sclerophora peronella*, luddlav, *Nephroma resupinatum*, grymig filtav, *Peltigera collina*, kruskalkmossa, *Tortella tortuosa* och fällmossa, *Antitrichia curtipendula*.

Karakteristiskt för reservatet är även förekomsten av hållmarker och bergsryggar. Dessa är i stor utsträckning be vuxna med äldre tallskogsbestånd, ibland med inslag av ek. I dessa områden finns ett stort inslag av död ved i solexponerade lägen. Den stora förekomsten av larvgångar och kläckhål visar hur betydelsefulla dessa områden är för de vedlevande insekterna. Ett bekräftat skalbaggsfynd i reservatsområdet är den rödlistade halvknäpparen *Xylophilus corticalis*. Berggrunden i tallbestånden utgörs dels av silikatbergarter, dels av mer lättvittrade kalkbergarter som ger upphov till en rik flora. I dessa områden finns också idegran och sankte pers nycklar, *Orchis mascula*. Bekräftade fynd har tidigare gjorts av de rödlistade arterna hällebräcka *Saxifraga osloënsis* och den sällsynta ormbunksväxten rutlåsbräken *Botrychium matricariifolium* (Länsstyrelsen Västra Götaland). Den hotade kärlväxten trollsmultron har, enligt flora över Dalsland, tidigare funnits i området.

Den varierande topografin i reservatet innebär god förekomst av skuggade lodytor, bäckraviner och försumpade områden. Dessa områden domineras av lövbestånd och är viktiga för många skugg- och fuktälskande kryptogamer. Exempel på arter etablerade inom dessa områden är blåsfliksmossa, *Lejeunea cavifolia*, grov fjädermossa, *Neckera crispa*, klippfrullania, *Frullania tamarisci*, och kruskalkmossa, *Tortella tortuosa*.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 8 (24)
			Dnr: 1997/118	

Den produktiva skogsmarken i reservatet domineras av lövrika ungskogsbestånd. Vissa delar domineras av asp, medan andra har betydande inslag av björk, klipbal, ek och hassel. Dessa områden har potential att utvecklas till mycket artrika miljöer och utgör viktiga framtidsområden.

De västra delarna av området kring gårdsbyggnaden vid Lilla Bräcke ingår i reservatet. Här finns öppna ytor med grova ekar. Alldeles vid parkeringsplatsen till reservatet finns en ek som är av den digniteten att den förordnats till naturminne redan 1964. Här ges också möjligheter till utblickar över Furusjön och den utanför reservatet liggande gårdsmiljön som bland annat består av grova askar.

Hassel förekommer rikligt inom reservatet och i många fall av grövre dimensioner. Kraftledningsgatan strax öster om riksväg 45 hyser ett stort bestånd av hassel. Nötkråkan är exempel på en av de mer ovanliga arterna som nyttjar hasseln för födosök i reservatet.

De lövrika naturskogsmiljöerna är viktiga för många fågelarter, däribland den mindre hackspetten som ofta häckar i reservatsområdet. Under 1980-talet häckade även vitryggig hackspett i området för reservatet.

Noterade signalarter och rödlistade arter i området:

Tabell 2

Kärlväxter	Kategori	Källa
<i>Actaea spicata</i> , trolldruva	S	SNF
<i>Campanula cervicaria</i> , skogsklocka	NT	SNF
<i>Campanula latifolia</i> , hässleklocka	S	SNF
<i>Dryocallis rupestris</i> , trollsmultron	VU	SNF
<i>Epipactis helleborine</i> , skogsknipprot	S	SNF
<i>Fraxinus excelsior</i> , ask	VU	SS, SNF
<i>Galium odoratum</i> , myskmadra	S	SNF
<i>Hedera helix</i> , murgröna	S	ÅK
<i>Hepatica nobilis</i> , blåsipppa	S	SNF
<i>Lathraea squamaria</i> , vätteros	S	SNF
<i>Lathyrus niger</i> , vippärt	S	SNF
<i>Lathyrus vernus</i> , vårärt	S	SNF
<i>Listera ovata</i> , tvåblad	S	SNF
<i>Moneses uniflora</i> , ögonpyrola	S	SNF
<i>Paris quadrifolia</i> , ormbär	S	SS
<i>Polygonatum multiflorum</i> , storrams	S	SNF
<i>Roegneria canina</i> , lundelm	S	SNF
<i>Saxifraga osloensis</i> , hällebräcka	VU, ÅGP	LST
<i>Sanicula europea</i> , sårläka	S	SS, SNF
<i>Taxus baccata</i> , idegran	S	SS, SNF
<i>Tilia cordata</i> , lind	S	SS
<i>Viola mirabilis</i> , underviol	S	SS, SNF
Mossor		
<i>Anomodon viticulosus</i> , grov baronmossa	S	SNF

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 9 (24)
			Dnr: 1997/118	

<i>Antitrichia curtipendula</i> , fällmossa	S	SNF
<i>Frullania tamarisci</i> , klippfrullania	S	SNF
<i>Herzogiella seligeri</i> , stubbspretmossa	S	SNF
<i>Homalothecium sericeum</i> , guldlocksmossa	S	SNF
<i>Lejeunea cavifolia</i> , blåsfliksmossa	S	SNF
<i>Neckera crispa</i> , grov fjädermossa	S	SNF
<i>Orthotrichum gymnostomum</i> , asphättemossa	S	SNF
<i>Tortella tortuosa</i> , kruskalkmossa	S	SS, SNF
Lavar		
<i>Arthonia vinosa</i> , rostfläck	S	SNF
<i>Bacidia rubella</i> , lönnlav	S	SNF
<i>Collema flaccidum</i> , slanklav	S	SNF
<i>Cyphelium inquinans</i> , sotlav	S	SNF
<i>Leptogium lichenoides</i> , traslav	S	SS, SNF
<i>Nephroma bellum</i> , stuplav	S	SS
<i>Nephroma laevigatum</i> , västlig njurlav	NT, S	SS, SNF
<i>Nephroma parile</i> , bårdlav	S	SS, SNF
<i>Nephroma resupinatum</i> , luddlav	S	SNF
<i>Normandina pulchella</i> , mussellav	S	SS, SNF
<i>Parmeliella triptophylla</i> , korallblylav	S	SS
<i>Pecteria plumbea</i> , blylav	VU, S	SS, SNF
<i>Peltigera collina</i> , grymig filtlav	S	SS, SNF
<i>Sclerophora nivea</i> , gulvit blekspik	S	SNF
<i>Sclerophora peronella</i> , liten blekspik	NT, S	SNF
Svampar		
<i>Artomyces pyxidatus</i> , kandelabersvamp	NT	SNF
<i>Microstoma protracta</i> , Tulpanskål	S	SNF
Fåglar		
<i>Columba oenas</i> , skogsduva	EU-art	SNF
<i>Dendrocopos minor</i> , mindre hackspett	NT	SNF
<i>Nucifraga caryocatactes</i> , nötkråka	NT, EU-art	SNF
<i>Dryocopus martius</i> , spillkråka	EU-art	SNF
<i>Picus viridis</i> , gröngöling	NT	SNF
Insekter		
<i>Ptilinus fuscus</i> , Aspvedgnagare	S	SNF
<i>Callidium coriaceum</i> , bronsbjörn	S	SNF
<i>Aromia moschata</i> , myskbock	S	SNF
<i>Platyrhinus resinosus</i> , stor plattnosbagge	NT	SNF
<i>Xylophilus corticalis</i>	NT	SNF
<i>Hesperia comma</i> , silversmygare	NT	SNF

Hotkategori anges för rödlistade arter (2015 års rödlista art databanken) enligt följande: (RE) Nationellt utdöd; (CR) Akut hotad; (EN) Strakt hotad; (VU) Sårbar; (NT) Nära hotad. Signalarter enligt Skogsstyrelsen 2013-04-15 anges S. Arter i EU:s habitatdirektiv och fågeldirektiv anges som: EU-art. I kolumnen "källa" anges var uppgifterna kommer ifrån enligt följande: (SS) Skogsstyrelsen, (SNF) Svenska Naturskyddsföreningen, (LST) Länsstyrelsen Västra Götaland, (ÅK) Åmåls kommun.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 10 (24)
			Dnr: 1997/118	

2.4.2 Geovetenskapliga värden

Dalformationen och dess bergarter har ett betydande värde, inte minst för den geovetenskapliga forskningen bland annat med tanke på dess intressanta morfologi.

2.4.3 Värden för friluftslivet

Campinganläggningen som drivs av föreningen Grane IK och den kommunala badplatsen gränsar till reservatet. Dessa anläggningar lockar många besökare, både i form av turister och kommuninvånare som vill nyttja den populära badplatsen samt vandra i de vackra omgivningarna. Vid badplatsen finns iordningställda toaletter och omklädningshytter. Grane IK ordnar också regelbundet logdanser i en av gårdsbyggnaderna. I anslutning till campingen ligger den vackert belägna fotbollsplanen vilken tjänat som Grane IK:s hemmaarena. Den iordningställda parkeringen i anslutning till området betjänar både besökare till badplatsen och reservatet. Från parkeringen utgår en välfrekventerad strövstig som även används för poängpromenader i Grane IK:s regi. Utkiksplatsen vid Grotteberget och blåsippsbacken vid riksväg 45 är redan välbesökta och uppskattade utflyktsmål i reservatet.

Området är således redan idag välbesökt av både turister och kommuninvånare. Reservatet är lätt att ta sig till och ger goda möjligheter till naturupplevelser. Här kan man uppleva naturliga skogar, sjöutsikt, variationsrikedom i landskapet, en rar flora och rik insektsfauna. Området har också potential att bli ännu mer tillgängligt för besökare genom restaurering och återetablering av den hävd som historiskt använts på platsen. För botanik- och fågelintresserade besökare är naturreservatet en särskilt spännande lokal.

Områdets närhet till Ånimskog och Åmål samt riksväg 45 gör det till ett viktigt rekreationsområde som har potential att locka ännu fler besökare.

2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar

En camping samt kommunal badplats finns i anslutning till reservatet. Gårdsmiljön kring lilla Bräcke sköts av föreningen Grane IK och utgör basen för deras verksamhet. Dessa verksamheter och byggnader ligger utanför reservatet. Till stor del omgärdad av reservatet finns även fastigheten lilla Bräcke 3:5 med ett bostadshus. En stig löper igenom reservatet fram till den bebodda fastigheten Stora Bräcke 2:3 som ligger utanför reservatets gränser.

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Utgångspunkter för skötselåtgärder och indelning i skötselområden

De övergripande riktlinjerna för skötselåtgärder är att äldre lövskog och äldre barrskog ska bevaras. I ungskog, planterad granskog och på hållmarker ska naturvårdsinriktade åtgärder genomföras för att gynna hävdkrävande flora, skapa en variation i öppenhetsgrader och strukturer samt skapa ett förråd av döende och död ved. Denna variation av miljöer gynnar mossor, lavar

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 11 (24)
			Dnr: 1997/118	

kärlväxter, insekter och fåglar. En betydande andel av den lövved som tas ur bestånden vid restaurering kommer att läggas i solbelysta partier för att gynna insekts- och fågelfaunan.

Utgångspunkten för skötseln är att både värden knutna till trädskikt och flora samt till de gamla kulturmiljöerna skulle gynnas av traditionell hävd. Eftersom många områden inom reservatet relativt nyligen varit i hävd ser vi bete som en naturlig skötselåtgärd som hindrar både igenväxning och skapar en naturlig störning. Att använda traditionell hävd som skötselåtgärd i de områden där detta är möjligt och lämpligt ger möjlighet till en långsiktigt hållbar skötsel av markerna.

Inom ramen för de åtgärdsprogram som finns för ”kalkrika hållmarker i Dalsland” och ”kalktallskogar”, är traditionell hävd en naturlig skötselåtgärd på platsen. Hävden gynnar båda åtgärdsprogramsmiljöerna genom att förhindra igenväxning och orsaka den störning som arterna bundna till habitatet kräver. Även för den hotade arten trollsmultron och rödlistade arten hällebräcka är hävden gynnsam. Røjningar kan ersätta traditionell hävd på de platser där hävden inte är genomförbar. Ett eventuellt fållsystem i området ska konstrueras så att betesdjuren hålls innanför stängslet samtidigt som det inte får utgöra ett hinder för det rörliga friluftslivet. Självstängande grindar och eventuella färistar ska, om fållsystem etableras, sättas på plats till gagn för det rörliga friluftslivet.

Då ringbarkning och liknande åtgärder tillämpas ska de utföras på betryggande avstånd från stigar, vägar och rastplatser för att minimera säkerhetsrisker i området.

Naturreservatet är indelat i skötselområden utifrån bevarandemål, skötselåtgärder och naturkaraktär. En sammanfattning av skötselområdenas bevarandemål och åtgärder finns i slutet av detta dokument. De olika skötselområdena med delområden illustreras på skötselplankartan, bilaga 4.

3.2 Skötselområden med mål och åtgärder

Skötselområde 1 – mål: Gammal tallskog vid solbelysta hållmarker

Delområdena i detta skötselområde utgörs, med några undantag, av gammal tall- och lövskog som växer på hållmark. Ett delområde utgörs till stor del av grov hassel. Gemensamt för område 1 gäller att lokaler med kalkrik hållmark ska hållas efter genom traditionell hävd där det är möjligt eller alternativt genom røjningar om hävd inte är möjligt.

Delområde 1:a

Beskrivning:

Bergrygg med kalktallskog i västra delarna av reservatet. Branter med lövskog med stort inslag av ädellövträd och idegran. Bergryggarna har stort inslag av solbelyst död ved med mycket spår av vedinsekter. Området har också ett väl utvecklat buskskikt. Rödlistade insekter har hittats i detta delområde. Här finns suboceanisk lavflora och flera rödlistade lavar, exempelvis liten blekspik *Sclerophora peronella* och mussellav *Normandina pulchella*. Areal ca 3,6 ha.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 12 (24)
			Dnr: 1997/118	

Bevarandemål:

Bevarande av befintliga miljöer samt utveckling av solbelysta miljöer genom, om möjligt, traditionell hävd.

Gynnade artgrupper:

Vedinsekter, suboceanisk lavflora.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering för att ta fram och förstärka varierade strukturer.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande.

Delområde 1:b

Beskrivning:

Hällmarkstallskog i områdets högre belägna delar. I branter och svackor företrädesvis äldre blandskog bestående av i huvudsak asp och gran. Stor mängd död ved. Areal ca 3,2 ha.

Bevarandemål:

Bevarande av befintliga miljöer samt utveckling av solbelysta miljöer genom, om möjligt, traditionell hävd.

Gynnade artgrupper:

Vedinsekter, vitryggig hackspett.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering för att ta fram och förstärka varierade strukturer.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande.

Delområde 1:c

Beskrivning:

Solexponerad trädfattig hällmark. Areal ca 1,0 ha.

Bevarandemål:

Bevarande av befintliga miljöer samt utveckling av solbelysta miljöer genom, om möjligt, traditionell hävd.

Gynnade artgrupper:

Störningskrävande kärlväxtflora samt fjärilsfauna.

Skötselåtgärder:

Traditionell hävd eller motsvarande.

Delområde 1:d (omfattar tre områden av liknande karaktär)

Beskrivning:

Solexponerade hällmarker med grovstammig tall. Visst inslag av löv och en. Areal ca 1,7 ha.

Bevarandemål:

Bevarande av befintliga miljöer samt utveckling av solbelysta miljöer genom, om möjligt, traditionell hävd.

Gynnade artgrupper:

Störningskrävande kärlväxtflora, samt solgynnad fjärils- och vedinsektsfauna.

Skötselåtgärder:

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande och vid behov röjning av tätt och skuggande buskskikt.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 13 (24)
			Dnr: 1997/118	

Delområde 1:e

Beskrivning:

Hällmarker och branter med lövnaturskog med inslag av ädellöv. Areal ca 1,8 ha.

Bevarandemål:

Bevarande av befintliga miljöer.

Gynnade artgrupper:

Mossor, lavar, landmollusker, vitryggig hackspett.

Skötselåtgärder:

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd om möjligt samt visst uttag av unggran vid behov.

Delområde 1:f

Beskrivning:

Äldre granskog med gott om död ved. Areal ca 0,8 ha.

Bevarandemål:

Bevarande av befintliga miljöer.

Gynnade artgrupper:

Mossor, lavar och ormbunksväxter.

Skötselåtgärder:

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd om möjligt samt visst uttag av unggran vid behov.

Delområde 1:g

Beskrivning:

Kraftledningsgata med grovstammig hassellund. Sparsam förekomst av idegran. Tidigare har fynd gjorts av hällebräcka i området. Areal ca 1,0 ha.

Bevarandemål:

Bevarande av befintliga miljöer samt utveckling av solbelysta områden. Önskvärt är att få störning i området för att skapa förutsättningar för återetablering av hällebräcka.

Gynnade artgrupper:

Hasselanknutna mark- och vedsvampar, vedinsekter, nötkråka.

Skötselåtgärder:

Traditionell hävd om möjligt annars försiktiga röjningar för att åstadkomma solbelyst hassel och vid behov röjning kring idegranar.

Delområde 1:h (omfattar två områden av liknande karaktär)

Beskrivning:

Kuperat område med grovstammig hällmarkstallskog, god tillgång på död ved. I områdets norra delar finns betydande inslag av lövträd såsom lönn. Här finns också idegran. samt inslag av en och gran. Tidigare har fynd gjorts av rutlåsbräken och hällebräcka i östra området. Areal 3,9 ha. I området öster om rv45 leder en stig upp till en frekventerad utsiktsplats.

Bevarandemål:

Bevarande av hällmarkstallskog. Utveckling av områdets solbelysta delar för att öka möjligheterna till återetablering av hällebräcka.

Gynnade artgrupper:

Vedinsekter, kärlväxtflora.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 14 (24)
			Dnr: 1997/118	

Skötselåtgärder:

Initiala åtgärder: Rövning av gran. Siktrövning för bättre sikt från utsiktsplatsen.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd om möjligt och vid behov kompletterande rövning av unggran och rövning kring idegranar.

Skötselområde 2 – mål: lövskog med ädellövsinslag, hassellundar och naturbetesmark

Skötselområdet innehåller två delområden med lövskog, delvis på gammal åker- och ängsmark, som utgörs av både triviallövträd och ädellövträd. Bevarandemålet är en blandad lövskogsmiljö med ställvis grov lövskog, mycket död ved och hassellundar i olika successionsstadier. Här finns även gott om utrymme för hävdkrävande flora att bevaras och utvecklas i solbelysta områden på gammal inägomark. Delar av området kräver skötselåtgärder i form av företrädelsevis traditionell hävd. Detta för att hålla undan slyuppslag, synliggöra kulturelement och gynna den hävdkrävande floran. Restaureringsåtgärder bestående av friställning av ädellövträd för dimensionsutveckling och huggning av triviallöv krävs i skötselområdet.

Delområde 2:a

Beskrivning:

Lövskogsområde med yngre aspskog (25-40 år). Ädellövskog finns i området samt hassellund med inslag av grov, gammal hassel. Idegran förekommer sparsamt. Under 2008 har yngre gran röjts bort i området. Gallring av yngre löv har skett i områdets norra del 2008. Areal ca 4,7 ha.

Bevarandemål:

Blandad lövskogsmiljö med ställvis grov ädellövsskog och hassellund i olika successionsstadier. God tillgång på död ved.

Gynnade arter:

Vitryggig hackspett, mindre hackspett.

Skötselåtgärder:

Initialt: inga åtgärder

Underhållsåtgärder: självgallring utan omfattande åtgärder ska råda. Vid behov viss selektiv rövning av hassel, viss frihuggning av ädellöv för dimensionsutveckling och vid behov rövning av unggran. Rövning kring idegran.

Delområde 2:b

Beskrivning:

Luckigt bestånd av löv, bland annat säl och hassel på gammal inägomark. Inslag finns av ädellövträd huvudsakligen i form av ask. Lövskogen har en ålder av ca 50-60 år. Planterat granbestånd togs bort 2008. Riset lämnades kvar vid avverkning. Areal ca 2,7 ha.

Bevarandemål:

Helt öppen till mer sluten hagmark med lövträdsdominans. Ställvis grovstammig med ädellövsinslag. God tillgång till död ved. Hassellund i olika successionsstadier.

Gynnade artgrupper:

Hävdgynnad kärlväxt- och marksvampflora, mindre hackspett, vitryggig hackspett, nötkråka.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 15 (24)
			Dnr: 1997/118	

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering för dimensionsutveckling på ädellöv, solbelysning av hävdgynnad flora samt synliggörande av kulturelement.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande. Vid behov viss selektiv röjning av hassel, viss frihuggnings av ädellöv för dimensionsutveckling och vid behov röjning av unggran.

Skötselområde 3 – mål: självgallrande lövskog på fuktig mark

Skötselområdet innehåller två delområden med blandskog, varav barrträdsinslaget i det ena området utgörs av planterad granskog. Gemensamt för de båda är förekomsten av fuktiga områden. Bevarandemålet i detta område är en självgallrad lövskogsmiljö på delvis fuktig mark med god tillgång på död ved. De skötselåtgärder som krävs är huggning av barrträd samt dämning av diken för att skapa sumpskog.

Delområde 3a

Beskrivning:

Området är kuperat med högre liggande hållartade miljöer med mellanliggande ”dråg”. I området finns i huvudsak 25-30 årig blandskog. Areal ca 1,7 ha

Bevarandemål:

Blandad lövskogsmiljö med helt öppna hållmarker till mer slutna dråg. God tillgång till död ved

Gynnade artgrupper:

Fukt-, kalk- och hävdgynnad kärlväxt- och marksvampflora, vitryggig hackspett.

Skötselåtgärder:

Initiala åtgärder: Inga åtgärder.

Underhållsåtgärder: Vid behov kompletterande röjning av unggran.

Delområde 3b

Beskrivning:

Grovstammig al- och björkskog på fuktig mark samt yngre planterad gran. Areal ca 1,7 ha.

Bevarandemål:

Självgallrande lövskogsmiljö på fuktig mark, god tillgång till död ved.

Gynnade artgrupper:

Mindre hackspett, vitryggig hackspett.

Skötselåtgärder:

Initialt: Avverkning av planterad gran. Eventuellt viss ringbarkning av löv.

Underhållsåtgärder: Om möjligt dämning av diken där kulturmiljöer ej riskerar att skadas.

Skötselområde 4 – mål: Restaurerade kulturmiljöer och friställda ädellövträd i ett varierat landskap

Skötselområdet består av igenväxt ängs- och hagmark med ett varierat lövträdsskikt och ett begränsat inslag av gran och tall i vissa delområden. I ett delområde utgörs skogen i nuläget till stor del av gran. Här finns kulturelement som visar på markanvändningshistorien för området. I delområden väster om E-45 har hävden upphört så sent som på 1960-talet. Det övergripande

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 16 (24)
			Dnr: 1997/118	

bevarandemålet för samtliga delområden är att synliggöra och bevara gamla kulturmiljöer samt bevara ett naturligt slingrande vattendrag med lummiga miljöer. Av stor vikt är att gynna grova lövträd och skapa ett "dödvedsskaffer" av löv i olika strukturer, arter och dimensioner. För alla delområden ska möjlighet finnas att topphugga, ringbarka eller hamla träd. De skötselåtgärder som planeras är restaurering och hävd där så är möjligt. Där hävd inte är möjligt kan röjning av gran och klen löv behövas. Avverkning av gran är en initial åtgärd i delområde 4i. I detta delområde finns gamla sandtag med möjlighet till etablering av fauna som skulle gynnas av solbelysning. Underhållsåtgärder som kommer att krävas är utglesning av ungt löv i vissa områden och luckhuggning för ökad dimensionsutveckling i andra områden. Röjning av unggran och ung tall kan vid behov utföras i samtliga delområden till förmån för kulturvärden, hävdgynnad flora och de grova lövträdens utveckling.

Delområde 4:a

Beskrivning:

30-årig björkskog med stort inslag av klenved. Gran kommer i underskiktet. Areal ca 1,4 ha.

Bevarandemål:

Öppen till mer sluten hävdad miljö med lövträd och vackert siktdjup från rv45.

Gynnade artgrupper:

Hävdgynnad kärlväxtflora, pollinerande insekter, vedlevande insekter och hackspettar.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering för att skapa större variation i trädskiktets struktur och ett siktdjup från rv45 samt traditionell hävd om möjligt. Röjning och gallring av gran. Ringbarkning, topphuggning och/eller hamling av lövträd för att öka tillgången av död ved.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande. Vid behov röjning/gallring/luckhuggning av lövträd för ökad dimensionsutveckling.

Delområde 4:b

Beskrivning:

Igenväxta åkrar och ängar med ett skikt av 30-40 åriga lövträd. Dominerande trädslag är björk och asp med inslag av hassel. Bäckdalar bevuxna med i huvudsak al. Inslag av ask finns i området. Gran har plockats bort under 2008 och riset har lämnats kvar. Viss högkapning av löv har gjorts under 2008. Området har strukturer som visar på tidigare markanvändningshistoria. Areal ca 7,7 ha.

Bevarandemål:

Öppen till mer sluten hävdad miljö med synliggjorda kulturelement. Variation i trädskiktet vad gäller öppenhet, åldersstruktur, artsammansättning och förekomst av död ved i olika stadier.

Bevarande av fuktiga miljöer.

Gynnade artgrupper:

Hävdgynnad kärlväxt- och marksvampflora, hackspettar.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering och traditionell hävd eller motsvarande. Eventuell dämning av diken där det är lämpligt och inte skadar kulturelement.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande. Röjning av gran vid behov.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 17 (24)
			Dnr: 1997/118	

Delområde 4:c

Beskrivning:

Igenväxt utmark med ett skikt av ung lövskog (20-30 år) med ställvis stort inslag av ask. Inslag av gran. Areal ca 1,7 ha.

Bevarandemål:

Miljö av skogsbeteskaraktär med inslag av ädellövträd. Bevarande av fuktiga miljöer med lummiga områden.

Gynnade artgrupper:

Översilad, kalk- och hävdgynnad flora, hackspettar.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering för hävd genom huggning av gran.

Underhållsåtgärder: Hävd eller motsvarande. Viss ringbarkning, topphuggning och ev hamling av löv för att öka tillgången på död ved. Vid behov återkommande granröjning.

Delområde 4:d

Beskrivning:

Gammal, delvis översilad och stenbunden ängs- eller hagmark. Områdets nordöstra del utgörs av ett hygge då 40-50-årig gran avverkades 2008. Riset lämnades kvar vid avverkningen. I övrigt domineras områdets branter av 40-årig asp med inslag av gran. God tillgång på hassel finns i området. Areal ca 3,9 ha.

Bevarandemål:

Öppen till mer sluten hagmark med solexponerade rösen och steniga områden. Hasselområden med varierande struktur, ålder och öppenhet.

Gynnade artgrupper:

Kräldjur, kalkgynnad flora, nötkråka.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering för att skapa sammanhängande solbelysta områden, solbelyst död ved och stenbundna partier. Traditionell hävd eller motsvarande.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd. Huggning av gran vid behov. Högkapning, topphuggning och hamling kan göras för att skapa av död ved.

Delområde 4:e (omfattar två områden av liknande karaktär)

Beskrivning:

Gammal betesmark, delvis på hällmark, med variation i trädskiktet gällande trädslag, åldersammansättning och öppenhetsstruktur. Inslag av yngre gran. Kärrmiljö i sydöstra delen. Areal ca 3,6 ha

Bevarandemål:

Hävdad miljö med variation i träd- och buskskiktet samt ett djup och en bryneffekt från rv45 och från vägen som leder in mot Lilla Bräcke

Gynnade artgrupper:

kalkgynnad markflora

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering för att skapa öppna, varma miljöer och en större variation i öppenhetsstrukturer

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 18 (24)
			Dnr: 1997/118	

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande. Vid behov röjning av gran.

Delområde 4:f

Beskrivning:

Här finns en bäckdal med grovstammig askog. Grov asp i områdets kanter. Inslag av ädellövträd. Gran avverkades 2008. Ris lämnades kvar vid avverkning. Vitsippsbacke i områdets södra del skapar vacker entrébild vid reservatets P-plats. Areal ca 0,9 ha.

Bevarandemål:

Aldominerad lövskog med inslag av ädellövträd och god tillgång till död ved. Synliggörande av gamla kulturmiljöer i form av åkerrenar och hak.

Gynnade artgrupper:

Mossor, hackspettar, fukt- och kalkgynnad flora.

Skötselåtgärder:

Initialt: Traditionell hävd om möjligt och vid behov kompletterande röjning av unggran och röjning. Eventuell ringbarkning, topphuggning och hamling av löv för att öka andelen död ved. Underhållsåtgärder: Traditionell hävd om möjligt. Vid behov röjning av gran.

Delområde 4:g

Beskrivning:

Gammal, kalkpåverkad hagmark med ungt lövträdsskikt med stort inslag av asp. Visst inslag av hassel och gran. Areal ca 1,7 ha.

Bevarandemål:

Öppen till mer sluten miljö. Gynnsam utveckling av hassel.

Gynnade artgrupper:

Solkrävande flora, skogsduva, nötkråka.

Skötselåtgärder:

Initialt: Röjning av gran och klen löv. Topphuggning, ringbarkning och ev hamling av löv. Underhållsåtgärder: Traditionell hävd om möjligt. Röjning av gran vid behov.

Delområde 4:h (omfattar tre stycken områden av liknande karaktär)

Beskrivning:

Olikåldrig lövskog med stort inslag av ädellöv. Även inslag av grova tallar och hassel. Areal ca 3,4 ha.

Bevarandemål:

Lövskogsmiljö med stort inslag av ädellövträd samt inslag av grov tall. God tillgång på död ved.

Gynnade artgrupper:

Vedlevande insekter, hackspettar.

Skötselåtgärder:

Initialt: Traditionell hävd om möjligt. Ringbarkning och topphuggning för att öka mängden död ved.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd om möjligt. Vid behov röjning av yngre barrträd för att gynna ädellöv.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 19 (24)
			Dnr: 1997/118	

Delområde 4i

Beskrivning:

Blandskog med dominans av gran. Bitvis gott om lövträdslag med bl.a. hassel. I området finns en igenväxt grus-/sandtäkt Areal ca 4,8 ha.

Bevarandemål:

Öppen till mer sluten miljö med störning och solbelysning i det gamla täktområdet. Lövskogsmiljö inklusive hasselbuskar i fuktigare miljöer. God tillgång till död ved.

Gynnade artgrupper:

Sandlevande insekter, Nötkråka, kalkkrävande lundflora.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering genom avverkning av gran. Traditionell hävd om möjligt.

Underhållsåtgärder: Hävd eller motsvarande störande åtgärd. Frihuggning av lövträd. Viss topphuggning av löv. Røjning av gran vid behov.

Skötselområde 5- mål: Lövdominerad hagmark med grova ask- och eksolitärer

Området består av två delområden med blandlövskog med inslag av ädellövträd bland annat i form av grova ask- och eksolitärer. Gemensamt är målet att bevara och gynna ask- och eksolitärerna genom frihuggning och traditionell hävd. Gran har tagits bort 2008 i båda delområdena varför røjning kan behövas av uppväxande unggran.

Delområde 5a

Beskrivning:

Stenbundet område med tydlig kalkpåverkan. Granbestånd avverkades 2008. Ris lämnades kvar vid avverkningen. Området består av glesa bestånd av asp, ask, ek och hassel. Grova ek- och asksolitärer utgör områdets kärnvärden. Här finns också ett väl utvecklat buskskikt med flera olika arter. Areal ca 1,4 ha.

Bevarandemål:

Hagmark med grova ädellövsolitärer. Utveckling av grovt lövskogsbestånd med inslag av ädellövträd och hassel. Grova ek- och asksolitärer gynnas. Solbelysning av områdets mer stenbundna delar.

Gynnade artgrupper:

Epifytiska lavar, insekter, kräldjur, hävdgynnad flora.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering i form av huggning till förmån för grova ädellövträd, hävdkrävande flora och kräldjur.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande.

Delområde 5b

Beskrivning:

50-60-årig björkskog med gott om död ved. Inslag av grova eksolitärer. Hassellund i väster. Grova aspar växer i områdets kanter. Gran togs bort 2008. Areal ca 2,0 ha.

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 20 (24)
			Dnr: 1997/118	

Bevarandemål:

Lövrik hävdad miljö med inslag av ädellövträd. Eksolitärer samt ökat ekinslag gynnas. Hassellunden gynnas. God tillgång på död ved.

Gynnade artgrupper:

Vedlevande insekter, fladdermöss, hävdgynnad flora, hackspettar.

Skötselåtgärder:

Initialt: Restaurering genom huggning till förmån för dimensionsutveckling hos ädellövträd och utveckling av hävdkrävande flora.

Underhållsåtgärder: Traditionell hävd eller motsvarande. Rövning kring eksolitärer samt selektiv rövning för nya successionsstadier av ek. Vid behov rövning av uppväxande gran.

Skötselområde 6 – mål: öppen hagmark

Beskrivning:

Detta område är beläget alldeles bredvid parkeringen ovanför badplatsen i anslutning till gården Lilla Bräcke. Området utgörs av gammal åkermark med några solitära ekar. Området hålls fortfarande öppet i huvudsak genom föreningen Grane IK i form av gräsyta. Areal ca 0,3 ha.

Bevarandemål:

Öppen gräsmark med inslag av ädellöv och buskage. På sikt en rik kärlväxtflora.

Gynnade artgrupper:

Ljuskrävande lavar och hävdgynnad flora.

Skötselåtgärder:

Underhållsåtgärder: Slåtter med skörd, sent bete eller motsvarande åtgärd. Selektiv rövning mot skogskanter för att åstadkomma brynmiljöer med bl.a. buskinslag.

Skötselområde 7 – mål: opåverkad kalkgranskog

Gammal kalkgranskog på bergsslutningen ned mot Furusjön. Här finns ett stort inslag av asp och andra lövträd. God tillgång på död ved och en rik markflora. Purpur- och skogsknipprot finns i området. Fynd av kandelabersvamp *Clavicornia pyxidata* har gjorts här. Areal ca 1,0 ha.

Kärnvärdena i detta område kräver inga skötselåtgärder förutom visst uttag av gran vid behov

Bevarandemål:

Bevarande av befintliga miljöer.

Gynnade artgrupper:

Epifytiska lavar, vedsvampar, kalkkrävande lundflora.

Skötselåtgärder:

Inga åtgärder.

4. Friluftsliv

Området är inte endast avsatt för att säkerställa bevarandet av de höga naturvärden utan också för att tillvarata områdets upplevelsevärden och rekreationsmöjligheter för det rörliga friluftslivet.

Tillgängligheten och servicen i området är därför viktig och underlättas genom de anordningar och faciliteter som är iordningställda för den befintliga campingen och badplatsen. Det är också viktigt

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 21 (24)
			Dnr: 1997/118	

att erbjuda information om området dels för att beskriva dess naturvärden men också för att locka nya besökare och turister till platsen. Stora och Lilla Bräcke är ett naturreservat med högt rekreativevärde för Åmåls kommuns invånare. Att riksväg 45 korsar reservatet gör att det är tillgängligt och intressant även för mer långväga besökare.

Bevarandemål:

Området för naturreservatet ska fortsätta att vara ett välbesökt område för friluftsliv och rekreation och antalet besökare bör öka. Den befintliga P-platsen vid gården Lilla Bräcke ska fortsätta att nyttjas för besökare till naturreservatet. Befintliga stigar och mindre skogsväg bibehålls och underhålls för besökande till reservatet. Väl underhållen informationsskylt ska finnas samt uppdaterad information på kommunens hemsida.

Engångsåtgärder:

Informationstavla sätts upp vid parkeringsplatsen i anslutning till naturreservatet. Den ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk sammanfattning ska finnas på skylten. Rastplatser i form av bänkar och bord kan om förvaltaren så önskar iordningställas i lämpliga attraktiva och lättillgängliga områden.

Underhållsåtgärder:

Informationsanläggningar, stigar, P-plats, och eventuella rastplatser ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

5. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska markeras ut i fält. Gränsmarkeringar ska i huvudsak utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar "Att skylta skyddad natur".

6. Tillsyn

Naturvårdsförvaltare och tillsynsmyndighet är Åmåls kommun. Övervakning inom naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren. I arbetsuppgifterna ingår bl. a. kontroll av efterlevnaden av reservatsbestämmelserna, underhåll av skyltar, stigar och parkering samt städning.

7. Uppföljning

7.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Viktiga skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör följande framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 22 (24)
			Dnr: 1997/118	

- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

7.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Åmåls kommun ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske med de metoder som används inom miljöövervakningen nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000 – uppföljningen. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer att vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

7.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att så behövs eller förvaltaren anser det lämpligt.

8. Sammanfattning av planerad förvaltning

Förvaltningen av naturreservatet Stora och lilla Bräcke genomförs av Åmåls kommun. Sammanfattande tabell med skötselåtgärder visas nedan.

Tabell 3 initiala åtgärder

Åtgärd	Område	När	Prioritet
Ringbarkning och eller topphuggning/högkapning/hamling	Alla delar där åtgärden överensstämmer med bevarandemålet.	Vid behov	3
Dämning av diken	4b	Vid behov	3
Sätta upp informationstavla	Vid parkeringsplats	Inom 1 år	1
Information på kommunens hemsida	Kommunens hemsida	Inom 1 år	1
Skapa informationsfolder	Folder	Inom 5 år	3
Märka ut reservatsgränsen	Områdets gräns	Inom 1 år	1
Restaurering i form av avverkning av gran samt gallring av kient till grövre löv	Alla delar där åtgärden överensstämmer med bevarandemålet	Inom 3 år	1
Stängsling	Alla delar där förvaltaren önskar	Inom 3 år	2
Uppsättande av grindar	I anslutning till fällor	Inom 3 år	2

Åtgärd	område	när
Ringbarkning/topphuggning/hamling	Alla delar där åtgärden	Vid behov

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 23 (24)
			Dnr: 1997/118	

	överensstämmer med bevarandemålet	
Selektiv röjning av hassel	Alla delar där åtgärden överensstämmer med bevarandemålet	Vid behov
Frihuggning eller röjning/gallring/utglesning av löv/ädellöv för dimensionsutveckling	Alla delar där åtgärden överensstämmer med bevarandemålet	Vid behov
Röjning, gallring av gran och vid behov även röjning av tall och enbuskar	Alla delar där åtgärden överensstämmer med bevarandemålet	Vid behov
Röjning kring idegranar	1b, 1h, 1i, 2a, samt andra platser där idegran upptäcks	Vid behov
Slåtter och röjning mot skogskant	Område 6	Vid behov
Selektiv röjning av ek för nya successionsstadier	Alla delar där åtgärden överensstämmer med bevarandemålet	Vid behov
Dämning av diken	4b	Vid behov
Stängsling, Bete	Alla delar av reservatet som bedöms lämpliga för bete. Skötselåtgärder i skötselplanen kan komma att ersättas av bete om förvaltaren så önskar.	Genomförs när och om förvaltaren så önskar
Underhåll av stigar, informationstavlor, gränsmarkering, rastplats och parkering	Enligt bilaga 3	Vid behov

Tabell 4, Löpande åtgärder

9. Referenser

Åmåls kommun, Översiktsplan 2013, antagen:

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljökontoret	Dokumentnamn: Skötselplan	Datum: 2016-03-10	Bilaga 3 24 (24)
			Dnr: 1997/118	

Naturvårdsverket, Process för att bilda naturreservat

EUs art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Gärdenfors, U. (red.). 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015, ArtDatabanken, SLU, Uppsala

Naturvårdsverket, Åtgärdsprogram för öppna kalkrika hällmarker i Dalsland 2013-2018.

Naturvårdsverket, Åtgärdsprogram för kalktallskogar 2009-2013

Naturvårdsverket, Åtgärdsprogram för vitryggig hackspett

Ekonomiska kartan 1960-tal

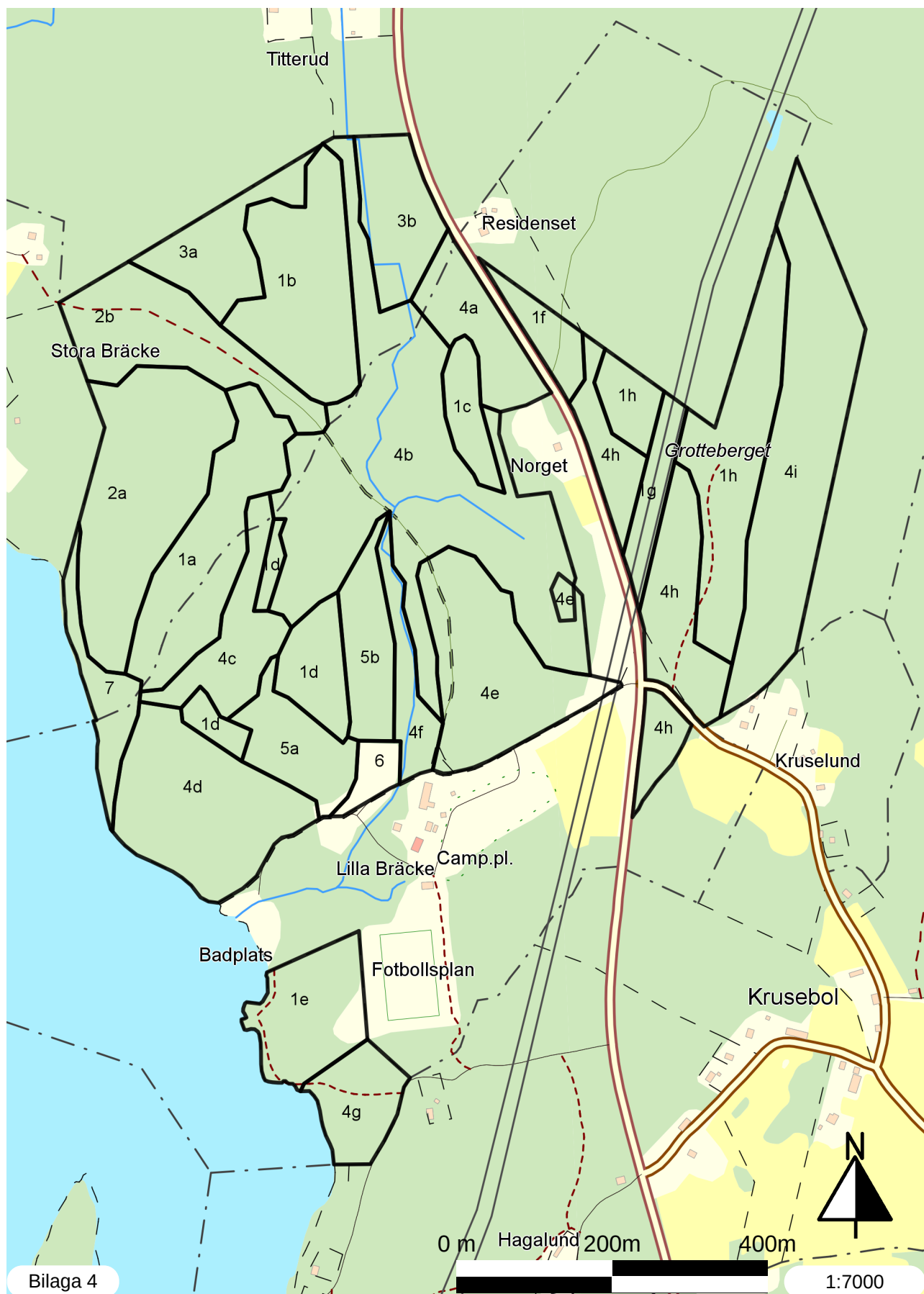
Häradskartan 1890-tal

Ägostyckningskarta (lantmäterimyndigheternas arkiv) 1905

Dnr: 1997/118

Skötselplankarta

	ÅMÅLS KOMMUN Kommunstyrelsens förvaltning Miljöenheten		Datum: 2015-07-03	Bilaga 6
			Dnr: 1997/118	

ELDISTRIBUTÖRENS RÄTTIGHETER TILL OMRÅDET SAMT ANVISNING FÖR ÅTGÄRDER VID LUFTLEDNING

ELDISTRIBUTÖREN SKA HA:

1. Tillgång till luftledningarna med dess tillhörande delar. Eldistributörens personal och entreprenörer ska kunna ta sig fram med anpassade fordon för att utföra erforderliga drift- och underhållsåtgärder.
2. Rätt att bibehålla elektrisk luftledning med tillbehör
3. Rätt att utföra erforderliga markarbeten vid drift och underhållsåtgärder
4. Rätt att uppföra ny luftledning eller markkabel i befintlig ledningsgata

ANVISNINGAR FÖR TRÄDSÄKRING AV LUFTLEDNING:

För skogsgatan¹ gäller följande:

1. Skogsgatan får vara högst 20 m bred på vardera sidan av luftledningen
2. I skogsgatan får alla träd tas bort².

För riskabla kantträd³ inom sidoområdet⁴ gäller följande:

3. All gran får avverkas
4. Lövträd ska kapas på så hög höjd som erfordras för att säkra ledningen och lämnas som högstubbe alt hamlas om lövträd.
5. Idegranar inom sidoområdet får inte tas bort. Däremot får grenar som bedöms farliga för ledningen tas bort. Om Idegran bedöms som riskabelt se ² nedan.

DEFINITIONER:

¹Skogsgata = området närmast luftledningen som röjs regelbundet.

²För skyddade arter gäller att utövaren ansöker om dispens från förbud hos Länsstyrelsen.

³ Kantträd = Riskabla träd = träd inom sidoområdet som måste åtgärdas för att upprätthålla ledningens säkerhet.

⁴Sidoområde = området på ömse sidor om skogsgatan. Området sträcker sig så långt åt sidorna som träden kan anses utgöra fara för ledningens säkerhet.